

Є. О. ПЕТРОВСЬКА, Д. Я. ТЕЛЕГІН

РАНЬОСЛОВ'ЯНСЬКИЙ МОГИЛЬНИК НА р. ТЯСМИНІ

При обстеженні берегів Кременчуцького водоймища у вересні 1961 р. авторами був виявлений урновий могильник з обрядом трупо-спалення.

Могильник розташований південніше с. Велика Андрусівка, Кременсівського району, Кіровоградської області, в гирлі невеликого струмка — правої притоки р. Тясмина (тепер залитого в цій частині своєї течії водами Кременчуцького водоймища).

Вище по течії струмка, за 150 м від могильника, розташоване відоме Тясминське городище чорноліської культури.

Могильник ранньослов'янського часу займав ділянку давнього конуса виносу струмка і за топографічними умовами розташований на рівні надзапальної тераси Тясмина. Висота місцезнаходження над природним рівнем р. Тясмина близько 10 м. Тепер нижня частина площі могильника знаходиться під водою.

Окремі урни з перепаленими кістками з'явилися на поверхні після того, коли тут був змитий шар ґрунту товщиною близько 25—30 см.

Всього під час огляду місця могильника було зафіксовано три поховання.

Поховання 1 виявлено біля самої смуги розмиву. Від нього збереглася нижня частина посудини. На дні посудини та частково біля неї містилися перепалені людські кістки. Поблизу урни знайдено невеликий уламок залізного предмета. Недалеко від урни стояв ще один горщик (рис. 1, 1) невеликих розмірів (висота — 16 см). Вінця у горщика трохи відігнуті, орнаментовані по краю рядом овальних неглибоких ямок.

Поховання 2 розташоване за 7,5 м на південний захід від першого поховання. Від нього залишився розвал посудини, нижня частина якої була наповнена перепаленими кістками людини. Посудина (рис. 1, 4) видовжених пропорцій з слабо вираженою шийкою (висота — 32,5 см). По краю вінця прикрашені овальними ямками. Поруч з урною цього поховання виявлені залишки другої такої ж посудини.

Поховання 3 знаходилося на відстані 3 м на південний захід від поховання 2. Тут виявлено два горщики різних розмірів. Більший горщик (висота — 25 см) був заповнений кальцинованими кістками людини. Він мав (рис. 1, 3) трохи опуклі стінки, коротку шийку і відігнуті назовні вінця. Плічка горщика вкриті прокресленим орнаментом у вигляді прямих паралельних та хвилястих смуг. Менший горщик (висота — 14,5 см) за технологічними ознаками аналогічний великому, проте орнаментований він інакше — неглибокими овальними ямками, нанесеними по краю вінець (рис. 1, 2).

Посудини, виявлені в цих похованнях, зроблені з глини, яка містить домішки шамоту. Поверхня всіх горщиків шершава. За типом кераміки, виявленої на могильнику, ця пам'ятка може бути датована другою половиною I тисячоліття н. е. Напевно, могильник належить

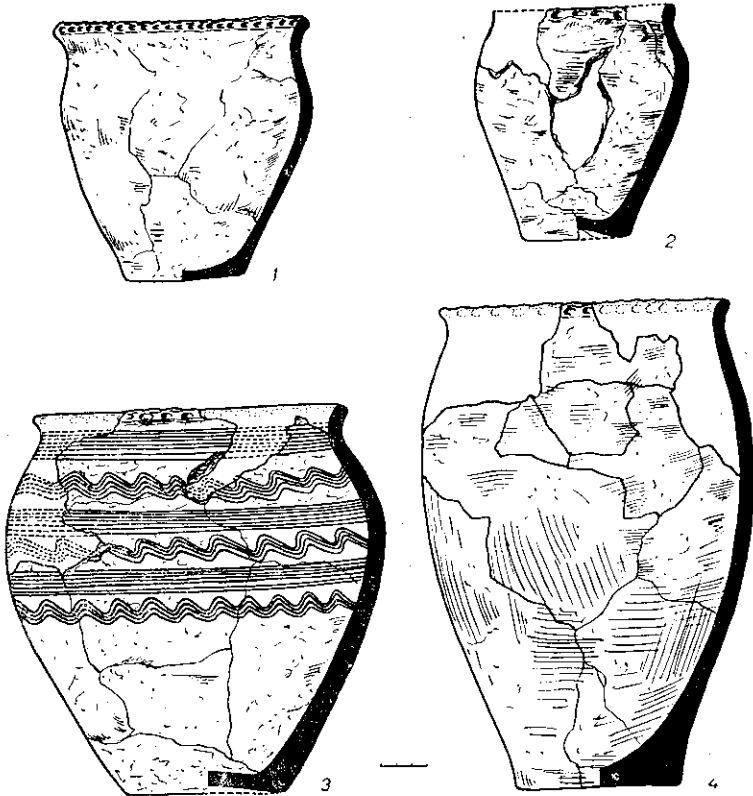

Рис. 1. Кераміка з поховань Андрусівського могильника.

населенню, яке жило на Пеньківському ранньослов'янському поселенні¹, розташованому на відстані 1—2 км від могильника.

Матеріали могильника біля с. Велика Андрусівка доповнюють відомості про культуру населення, що залишило пам'ятки типу Пеньківки, поховання якого досі були майже зовсім невідомі.

Е. А. ПЕТРОВСКАЯ, Д. Я. ТЕЛЕГИН

РАННЕСЛАВЯНСКИЙ МОГИЛЬНИК НА р. ТЯСМИНЕ

Резюме

В 1961 г. на берегу Кременчугского водохранилища около с. Большая Андрусовка, Кремгэсовского района, Кировоградской области, открыт могильник с обрядом трупосожжения. При обследовании территории могильника обнаружено три погребения, каждое из которых состояло из двух сосудов и пережженных человеческих костей.

По типу керамики могильник датируется второй половиной I тысячелетия н. э. и относится к памятникам типа Пеньковки.

¹ Д. Т. Березовец, Славянские поселения в устье р. Тясмин, КСИА, вып. 8, К., 1959.